

Herziening van de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering betreffende de toepassing van voorlopige hechtenis en wijziging van de artikelen 27 en 77hh van het Wetboek van Strafrecht

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 7

De vaste Commissie voor Justitie, in welker handen dit wetsontwerp is gesteld, heeft de eer daaromtrent het volgende verslag uit te brengen.

Algemeen

Vele leden hadden met belangstelling en vaak ook met instemming van het wetsontwerp kennisgenomen. Zij verheelden zich niet, dat hier een zeer moeilijke materie aan de orde is omdat het instituut van de voorlopige hechtenis altijd het meest discussiabele punt van het strafprocesrecht zal blijven. Tegenover elkaar staan botsende belangen, nl. enerzijds het belang van het individu tot een optimaal genot van zijn grondrechten, anderzijds het algemeen belang, nl. de bescherming van de gemeenschap. Zo schreef mr. Rutgers van de Loeff in het N.J.B. 1965, blz. 752 e.v., over de voorlopige hechtenis terecht dat: „ . . . tot in lengte van dagen wel onbehagen en kritiek t.a.v. het strafrechtspiegingsbeleid ook in deze zal blijven bestaan”. Het voorliggend wetsontwerp en het daaraan ten grondslag liggend advies van de commissie-Feber draagt dan ook duidelijk het karakter van een compromis tussen bedoelde met elkaar strijdende belangen. Juist daarvan uitgaande was het de hier aan het woord zijnde leden des te sterker opgevallen, dat de bewindsman met geen woord in zijn memorie van toelichting is ingegaan op de fase voorafgaand aan de voorlopige hechtenis, nl. de inverzekeringstelling, terwijl ook enig voorstel tot wetswijziging in deze, tot teleurstelling van de hier aan het woord zijnde leden, ontbreekt.

Te bestemder plaatse in dit verslag zouden zij over dit punt een aantal nadere opmerkingen maken.

Deze leden hadden voorts met belangstelling kennis genomen van de overwegingen van de commissie-Feber en de daarop aansluitende overwegingen van de bewindsman inzake de toepassing van het instituut der voorlopige hechtenis.

Stilzwijgend gaan de commissie en de bewindsman uit van een situatie, welke ook reeds in de toelichting op het door Simons in 1906 samengestelde wetsontwerp inzake de voorlopige hechtenis werd gesignaleerd nl.: „De algemene grond waarop dit ontwerp rust, is dat ook in ons land de preventieve hechtenis meer wordt toegepast dan strikt noodzakelijk is.” (W-8441).

Des te meer was het de hier aan het woord zijnde leden opgevallen, dat desondanks juist nog een extra grond voor voorlopige hechtenis in het voorgestelde artikel 64, eerste lid, is opgenomen, in plaats van een wettelijke beperking te construeren.

De commissie-Feber geeft zelf toe (blz. 13, 1ste kolom), dat in feite slechts een verfijning (via uitbreiding van de gronden!) is aangebracht, waarvan *gehoopt* wordt, dat deze een meer gunstig „psychologisch effect” zullen hebben. Zal, zo vroegen de hier aan het woord zijnde leden zich af, deze verwachting, gezien de resultaten in het verleden, wel in vervulling gaan?

Vele andere leden spraken hun voldoening uit over het feit, dat het wetsontwerp thans de Kamer bereikt heeft en daarmee een discussie is mogelijk gemaakt.

Deze leden moesten er tot hun spijt wel direct bijvoegen, dat het ontwerp hen had teleurgesteld. Het feit dat, ondanks de voorstellen welke de commissie-Feber heeft gedaan, geen

voorstel is ingediend om reeds tijdens de in verzekeringstelling een raadsman, op verzoek van de verdachte, toe te voegen en het feit dat het nieuw voorgestelde artikel 64 in wezen geen inperking van de voorlopige hechtenis meebrengt, doch slechts beoogt, door betere formulering en door een verderop in het wetsvoorstel neergelegde motiveringsplicht, ingeslopen misbruiken tegen te gaan, achtten deze leden zo onbevredigend, dat het gehele voorstel voor hen, ondanks een aantal verbeteringen op detailpunten, een moeilijk aanvaardbare zaak wordt.

Met de algemene strekking van het ontwerp – de frequentie en de duur van de voorlopige hechtenis zoveel mogelijk te beperken – konden verscheidene leden zich gaarne verenigen. Zij zagen in dit ontwerp een nadere uitwerking van het in de memorie van toelichting tot de begroting 1968 genoemde uitgangspunt van het beleid: erkenning van de fundamentele rechten en vrijheden van de mens. Hoezeer het strafrecht zich ook bezig houdt met de mens die heeft gefaald, het blijft geboden ook (en wellicht: juist) jegens hem de grootst mogelijke rechtswaarborgen in acht te nemen. Dit geldt nog temeer jegens degene die van het maken van inbreuk op de rechtsorde wordt verdacht, nu immers overeenkomstig het reeds van oudsher in ons strafrecht gehuldigde beginsel, mede neergelegd in artikel 6 van het Verdrag van Rome, schuld eerst vaststaat, als deze is bewezen.

Ongetwijfeld wordt, mede op grond van de circulaire van 14 juli 1953 en 17 februari 1965, van het strafrechtelijk dwangmiddel der voorlopige hechtenis in het merendeel der gevallen ook onder de huidige regeling een verantwoord gebruik gemaakt. Een nadere wettelijke regeling lijkt echter geboden, niet alleen op grond van de ook nu nog bestaande uitzonderingen, maar bovendien om een hechtere wettelijke basis te geven aan de voor een verdachte noodzakelijke rechtszekerheid.

Juist met het oog op dit laatste vroegen de hier aan het woord zijnde leden zich af, of de ontworpen regeling wel ver genoeg gaat. Met name betreurden zij het, zoals hiervoor ook reeds andere leden dit hadden gedaan, dat de Minister geen mogelijkheid aanwezig heeft geacht het voorstel van de commissie-Feber met betrekking tot de toevoeging van een raadsman (zij het wellicht op andere wijze dan de commissie voor ogen stond) aan de in verzekering gestelde verdachte te volgen.

Verscheidene leden achtten het gelukkig, dat de bepalingen ter zake van de voorlopige hechtenis werden herzien. Bij hen was echter wel de vraag gerezen of de voorstellen ver genoeg gingen. Natuurlijk betrof een regeling betreffende een materie als de onderwerpelijke steeds de handhaving van een evenwicht der belangen van de gemeenschap enerzijds en van de justitiabele die van een strafbaar feit verdacht werd, anderzijds. Was het nu niet mogelijk geweest de positie der verdediging nog iets te versterken, of althans de mogelijkheid te openen van desgewenst wat sterkere bemoeienis van de reclassering?

Ook werd door deze leden gevraagd of aan het openbaar ministerie – dat uiteraard zekere ruimte moest houden – toch niet te grote vrijheid werd gegeven bij het toepassen van de voorlopige hechtenis, zodat aan het euvel van overbodige vrijheidbenaming ongenoegzaam paal en perk werd gesteld.

Verscheidene andere leden konden zich in het algemeen verenigen met de voorstellen welke door de Minister zijn gedaan. Wel waren op enkele onderdelen nog enige vragen gerezen. Zo stelt de Minister voorop, dat deze wijziging bedoeld is om door het formuleren van stringenter bepalingen, aansluitend bij de jurisprudentie van de H.R., meer eenheid in het beleid ten aanzien van de preventieve hechtenis te brengen. De Minister stelt, dat hij deze eenheid in het beleid wil bevorderen. Hoe denkt de bewindsman dit te doen?

Voorts vroegen deze leden gaarne de aandacht van de Minister voor de door de commissie-Feber geconstateerde . . . „over het geheel (nog) slechtere accommodatie in de huizen van bewaring” (blz. 12, linkerkolom).

Acht de bewindsman niet op korte termijn maatregelen gewenst om deze accommodatie te verbeteren?

Enkele leden begonnen hun beschouwingen aldus. Het uitgangspunt van het wetsontwerp is, evenals dat van de com-

missie-Feber, dat voorlopige hechtenis zo min mogelijk moet worden toegepast; dit uitgangspunt deelden deze leden. Het kwam hen echter voor, dat het wetsontwerp dit uitgangspunt niet altijd waar maakt en dat integendeel de mogelijkheden tot het gebruiken of misbruiken van voorlopige hechtenis door de voorgestelde bepalingen niet of nauwelijks worden verminderd en soms zelfs worden vermeerderd.

Het is een feit, dat soms voorlopige hechtenis langer wordt voortgezet dan in verband met het onderzoek nodig is, omdat nog gewacht moet worden op het uitbrengen van persoonsrapporten; in verband hiermee doet zich opnieuw de vraag voor of het zin zou hebben het strafproces in twee fasen te splitsen, nl. eerst een fase, waarin uitsluitend op de schuld van de verdachte wordt gelet en indien in die fase een veroordeling volgt, pas in de tweede fase een onderzoek naar de strafmaat. Zou de Minister kunnen meedelen, of de laatste studies over dit punt hem al nader hebben gebracht tot het innemen van een standpunt hierover?

De commissie-Feber beveelt enkele administratieve verbeteringen aan, waaronder het aanleggen van dubbele dossiers; zulks ter versnelling van het vooronderzoek. De Minister zegt, dat hij deze administratieve verbeteringen doende is te bestuderen. Het kwam deze leden voor, dat het niet zo moeilijk moet zijn deze administratieve maatregel door te voeren. Is de Minister bereid dit met spoed te doen?

Voorts wezen deze leden erop, dat het volgens het huidige recht en volgens de bepaling van het wetsontwerp mogelijk is voorlopige hechtenis te schorsen onder het opleggen van voorwaarden. Naar hun mening zouden deze voorwaarden, indien zulks onvermijdelijk zou zijn in verband met het onderzoek, veel vaker moeten worden opgelegd dan thans het geval is; met andere woorden, waar men thans voorlopige hechtenis als uiterste middel gebruikt, zou, huns inziens, vaker het stellen van voorwaarden in de plaats van voorlopige hechtenis moeten komen.

Er bestaat een verschil in straf lengte al naar mate het vonnis in maanden of in weken wordt opgelegd. Ditzelfde speelt bij de aftrekbevestigingen; naar de mening van enkele leden zou artikel 21 van het Str. moeten worden gewijzigd, zodanig, dat de straf uitsluitend in jaren, weken of dagen moet worden opgelegd. Zou de Minister deze wijziging willen bevorderen?

De gronden voor toepassing van voorlopige hechtenis

Vele leden hadden met bezorgdheid de in artikel 64 gegeven formulering van de nieuwe extra grond voor toepassing van voorlopige hechtenis gezien. Terecht en juist wordt in navolging van de Hoge Raad (zie o.a. H.R. 2-3-1954 N.J. 1954-240 met noot van prof. W. Pompe) wettelijk in de oude bestaande grond van artikel 64-1 S.V. vastgelegd, dat de omstandigheden der verdachte persoonlijk moeten betreffen.

In de nieuw ingevoerde grond ontbreekt dit essentiële, zodat daardoor de weg vrijkomt voor toepassing van voorarrest met als motief sec „generale preventie” of „geschokt rechtsgevoel” of „ondermijnd overheidsgezag” of wat nog erger is, „gesundes Volksempfinden”. Terecht waarschuwde prof. Pompe in zijn naschrift op het boven geciteerde arrest van de H.R. van 1954 hiertegen ernstig. Zolang de schuld niet is aangetoond, moet de verdachte, ook die van een ernstig misdrijf, voor onschuldig worden gehouden (artikel 6-2 E.V.).

Indien men, door toepassing van voorlopige hechtenis, op dit beginsel van de praesumptio innocentiae inbreuk wil maken, dan kan zulks naar het oordeel van vele leden niet geschieden op de enkele grond „dat het gepleegde delict zo ernstig” is of „dat het rechtsgevoel zo geschokt is”. De aanleiding om iemand in voorarrest te houden moet, zo meenden deze leden, zijn oorsprong vinden mede in de persoon van verdachte. De vele hier aan het woord zijnde leden waren derhalve geneigd voorhands zich te verzetten tegen de geformuleerde nieuwe grond voor voorlopige hechtenis, die alleen uitgaat van de zwaarte van het delict en het belang van de rechtsorde. Indien de bewindsman alsnog nader zijn standpunt kan adstrueren, waardoor de opneming van deze extra grond van voorlopige hechtenis noodzakelijk lijkt, dan zouden de hier aan het woord

zijnde leden in elk geval zeer nadrukkelijk willen pleiten voor een opnemen in de tekst van het belang van verdachte, naast het belang van de rechtsorde.

Vele leden vroegen voorts of het vastleggen van een wettelijk strafmaximum van b.v. 10 jaar, niet preferabel is.

Wat het nieuw voorgestelde artikel 64 betreft, wensten vele andere leden het volgende op te merken.

Het toepassen van voorlopige hechtenis wordt meer onaanvaardbaar naarmate bij de gevangenisstraf artikel 26 van de Beginselenwet gevangeniswezen, het dienstbaar maken van de straf aan de resocialisatie van de veroordeelde, met meer ernst wordt toegepast. Hoeveel er ook nog is aan te merken op ons gevangeniswezen, niet ontkend kan worden, — deze leden wensten dit met waardering te constateren — dat er bij het Ministerie van Justitie een wezenlijk streven valt waar te nemen om tot een meer aanvaardbare en moderne wijze van toepassen van de vrijheidsstraf te komen. Naarmate men daarin meer slaagt, steekt de voorlopige hechtenis schriller af tegen de vrijheidsstraf. Terwijl tijdens de straf tijd tenminste het mogelijke gedaan wordt om tot resocialisatie te komen, is de tijd in voorlopige hechtenis doorgebracht niet alleen verspilde tijd, maar ook een tijd waarin de ontspoorde mens tot nog meer geestelijke ontwrichting gebracht wordt. Wanneer men daarbij bedenkt dat naar verhouding zeer veel jeugdigen tot delinquentie komen, moet men wel beseffen, dat het vraagstuk van de voorlopige hechtenis een brandend probleem is, dat niet kan worden opgelost door enkele bijverschijnselen weg te werken.

Een zeer wezenlijke beperking van de voorlopige hechtenis zou naar de mening van deze leden verwacht kunnen worden van het verhogen van de vereiste maximumstraf welke op een delict bedreigd wordt, om tot voorlopige hechtenis ter zake van dat delict te kunnen overgaan. Zo zou men zich kunnen voorstellen, dat b.v. in beginsel alleen voor delicten met een maximum straf van zes jaar voorlopige hechtenis zou zijn toegelaten. Het geval dat de verdachte zonder bekende woon- of verblijfplaats is, zouden deze leden wel gehandhaafd willen zien terwijl in dit systeem naar hun mening een aantal uitzonderingen noodzakelijk zou zijn.

Een ander systeem zou wellicht zijn, dat men de vereiste maximumstraf van 4 jaar zou handhaven, doch een aantal uitzonderingen zou maken van misdrijven waarop weliswaar een maximale straf van 4 jaar gesteld is, doch waarvoor niettemin geen voorlopige hechtenis mogelijk zou zijn. Deze leden dachten daarbij speciaal aan de eenvoudige diefstal.

Zij zouden gaarne vernemen hoe de Minister zich tegenover deze benaderingen opstelt.

Wat de tekst van het voorgestelde artikel 64 betreft, zouden deze leden nog het volgende willen opmerken.

Het was hun opgevallen — van andere zijde was hier ook reeds op gewezen — dat het eerste lid van het voorgestelde artikel 64 eigenlijk nog een uitbreiding bevat, zij het een uitbreiding welke in de praktijk reeds was ingeslopen. Dit eerste lid is echter zo ruim geredigeerd, dat deze leden meenden dat het aanleiding zal geven tot ongewenste toepassing. Niet ontkend kan worden, dat in sommige bijzondere omstandigheden een voorlopige hechtenis onontkoombaar is, hoewel er geen gevaar is voor vlucht, herhaling of bemoeilijken van het aan de dag brengen van de waarheid. Maar dat zijn dan wel heel uitzonderlijke gevallen waarvoor een nadere aanwijzing door de wetgever naar de mening van deze leden noodzakelijk zou zijn. Het stereotiepe voorbeeld is de man, die zijn echtgenote vermoord heeft, direct bekend en een blanco strafblad heeft. In zo'n geval verdraagt de samenleving het in vrijheid blijven rondlopen, juist direct na de ontdekking waarschijnlijk zeer slecht. Het kan dan in het belang van de dader zelf zijn, dat hij uit de samenleving wordt verwijderd. Deze leden zouden echter een duidelijke aanwijzing van het soort delicten waarop dit eerste lid betrekking kan hebben, noodzakelijk vinden. Bij voorbeeld een beperking tot delicten tegen persoonlijke veiligheid en enkele zedendelicten.

Ten aanzien van het tweede lid vroegen deze leden wat onder „herhaling van misdrijf” moet worden verstaan. Kan dit ook een ander misdrijf zijn dan het misdrijf waarvoor het onderzoek loopt? En zo ja, wanneer kan dan van herhaling

gesproken worden? Bij voorbeeld als iemand in hechtenis wordt genomen voor diefstal, kan dan het gevaar dat hij gaat oplichten, ook al heeft hij niet eerder opgelicht, aanleiding zijn tot hechtenis? Of kan uitsluitend een gevaar voor herhaling van diefstal hier maatgevend zijn, dan wel een gevaar voor oplichting, indien uit het strafblad blijkt dat de betrokkene reeds eerder heeft opgelicht?

Verder zouden deze leden willen opmerken, dat werkelijk niet het gevaar voor herhaling van ieder misdrijf een voorlopige hechtenis wettigt. Het misdrijf dat gevreesd wordt, moet toch op zich zelf van zo ernstige aard zijn, dat gewichtige redenen van maatschappelijke veiligheid de voorlopige hechtenis verantwoord maken. Deze leden vroegen of de Minister een mogelijkheid ziet deze gedachte in de tekst te verwerken.

Verder zouden deze leden gaarne vernemen wat de Minister verstaat onder gevaar dat het aan het licht brengen van de waarheid wordt bemoeilijkt. Wordt hieronder ook begrepen het aan het licht brengen van de waarheid omtrent de persoon van de verdachte? Ter verduidelijking wensten deze leden hierbij op te merken, dat zij zich niet aan de indruk kunnen onttrekken dat de voorlopige hechtenis nogal eens wordt toegepast of in ieder geval wordt voortgezet om de rapportage omtrent de persoon van de verdachte te vergemakkelijken. Hoezeer deze leden de rapportage ook op prijs stelden, zij waren van oordeel dat het middel van de voorlopige hechtenis eigenlijk niet voor het doel mag worden gebruikt. Voor verdachten die zich aan de rapportage onttrekken, zou dan wellicht een afzonderlijke regeling moeten worden gemaakt. Deze leden zouden gaarne vernemen hoe de Minister over dit probleem denkt.

Deze leden vroegen zich ook af, of in plaats van „de waarheid bemoeilijken” niet op zijn minst moet staan „ernstig bemoeilijken”. Bemoeilijking van het aan het licht brengen van de waarheid zal immers in zeer veel gevallen het gevolg zijn van het op vrije voeten blijven van de verdachte. Slechts ernstige bemoeilijking kan reden zijn van hechtenis.

Ten aanzien van het derde lid van het ontworpen artikel 64 hadden deze leden een ernstige aarzeling. Zij stelden de bedoeling van deze bepaling op prijs. Het gaat er immers kennelijk om, geen voorlopige hechtenis toe te passen als niet verwacht kan worden dat een vrijheidsstraf zal worden opgelegd die langer is dan de tijd welke de verdachte in voorlopige hechtenis zal doorbrengen. Toch vreesden deze leden dat van deze bepaling eigenlijk een vooruitlopen op de straf zal uitgaan. Zal de rechter niet aan de verleiding worden blootgesteld de rechtercommissaris niet in het ongelijk te willen stellen en dus in ieder geval maar een langere vrijheidsstraf gaan opleggen dan de voorlopige hechtenis duurde? Deze leden vroegen of wellicht door een wat andere redactie van deze bepaling de waardevolle gedachte zou kunnen worden behouden zonder de gevreesde bijwerking. Bij voorbeeld in de trant van: In geen geval zal voorlopige hechtenis worden toegepast indien niet waarschijnlijk is dat . . . . . enz.

Deze leden waren voorts van mening dat verschillende onder de letters *a* tot en met *e* opgesomde misdrijven en overtredingen geen aanleiding geven tot voorlopige hechtenis. De artikelen 240 laatste lid (beroep of gewoonte maken van pornografie verspreiden), bedelarij, landloperij en souteneurschap, overtreding van de wet gewetensbezwaren militaire dienst en de wet op de kansspelen, leken deze leden in ieder geval niet daarvoor in aanmerking te komen. Voor de overige artikelen zouden deze leden gaarne een nadere motivering van de Minister zien, voorzover deze niet reeds in de memorie van toelichting is gegeven.

Verscheidene leden was het opgevallen, dat de bewoordingen van de voorgestelde wijzigingen zich niet geheel lijken te verdragen met de bedoelingen daarvan. Het doel is immers beperking van de voorlopige hechtenis, doch de tekst wekt de indruk de mogelijkheid tot toepassing van dit dwangmiddel te verruimen. Die verruiming is allereerst te vinden in het voorgestelde 1ste lid van artikel 64. Uit de omtrent deze bepaling gemaakte opmerkingen in het rapport van de commissie-Feber en in de memorie van toelichting dringt zich de con-

clusie op, dat de commissie een beperkter toepassingsgebied van deze bepaling voor ogen stond dan blijkens de memorie van toelichting de bedoeling is. Verscheidene leden meenden, dat een aan de ernst van het misdrijf alleen ontleende inbreuk op een individueel grondrecht slechts in exceptionele gevallen mogelijk moet kunnen zijn. Zij zouden er dan ook voor voelen om in deze bepaling een nadere concrete omschrijving van die gevallen – b.v. door opneming van een omschrijving, als is gebezigd sub *b* van het 4de lid en aanduiding van het strafmaximum van 15 jaar – op te nemen.

Het vervallen in het 2de lid van artikel 64 Sv. van de eis, dat onverwijld vrijheidsbeneming op grond van maatschappelijke veiligheid geboden is, lijkt ook eerder een verruiming dan een beperking der mogelijkheden tot toepassing der voorlopige hechtenis op te leveren. De genoemde omstandigheden op zich zelf behoeven de maatschappelijke veiligheid nog niet te bedreigen. Is het niet gewenst deze eis te handhaven, naast de opgesomde mogelijkheden? Moet onder het „bemoelijken van het aan de dag brengen van de waarheid” worden verstaan het „risico scheppen, dat het aan de dag brengen van de waarheid onmogelijk wordt gemaakt”? Een ruimere uitleg van dit criterium zou deze leden niet aanvaardbaar voorkomen. Is voorts de bepaling van artikel 69, lid 2, en van artikel 87, lid 2, niet te veel ingegeven door de vrees, dat een verdachte een ongebreideld gebruik van de hem toekomende rechtsmiddelen zal maken? Bestaat er aanleiding voor deze vrees en ligt het niet meer voor de hand om de verdachte gelijke mogelijkheden tot het toepassen van rechtsmiddelen te geven als aan de officier van justitie toekomen?

Enkele leden vroegen of het eerste lid van artikel 64 noodzakelijk is. Indien men ervan uitgaat, dat voorlopige hechtenis alleen dan mag worden opgelegd als dat nodig is voor bescherming van de maatschappij of in het belang van het onderzoek, kan het eerste lid worden gemist; de gevallen, waarin voorlopige hechtenis gebruikt wordt ter bescherming van de verdachte zelf of zoals de memorie van toelichting zegt, in die gevallen waarin het maatschappelijk onaanvaardbaar zou zijn de verdachte vrij te laten rondlopen, wordt de voorlopige hechtenis toegepast buiten het uitgangspunt om. Het leek deze leden vooralsnog de vraag of dit nodig is.

Is het mogelijk de in het tweede lid genoemde „ernstige bezwaren” nog enigszins te concretiseren b.v. door het geven van voorbeelden.

Het kwam deze leden voor, dat gesteld kan worden, dat het derde lid de huidige praktijk van de rechterlijke macht, inhoudende, dat de definitieve straf soms of vaak wordt aangepast aan de duur van de voorlopige hechtenis, sanctioneert. Hoewel de bedoeling van deze bepaling is, de rechter erop te wijzen, dat hij zeer voorzichtig moet zijn met het opleggen van voorlopige hechtenis, zal deze bepaling naar de mening van de hier betogende enkele leden juist het omgekeerde bevorderen. Het kwam hun voor, dat deze bepaling gemist kan worden; indien de voorlopige hechtenis nodig is moet de rechter deze opleggen; indien de voorlopige hechtenis niet nodig is, moet hij die niet opleggen, ook niet als te verwachten is, dat er een min of meer langdurige vrijheidsstraf zal worden opgelegd.

Kan de Minister enigszins nader aangeven, waarom blijkens het vierde lid, sub *b*, de termijn van 4 jaren is genomen; het feit, dat in de huidige wet die termijn ook wordt genoemd is naar de mening van enkele leden niet voldoende argumentatie.

Naar de mening van deze leden is het niet duidelijk, waarom voorlopige hechtenis moet worden toegestaan bij de artikelen 132, 240, laatste lid, 251bis, 395, 432 en 433 voor zover die betrekking hebben op bedelarij en landlopers en 36 w.v.w. – vele andere leden hadden hierover ook reeds opmerkingen gemaakt; voorts kan de voorlopige hechtenis naar hun mening worden gemist bij de artikelen 168, tweede lid, en 172, eerste lid, van de Algemene Wet inzake de douane en accijnzen, ook indien nog geen vijf jaar zijn verlopen sedert de verdachte eerder voor een van die feiten werd veroordeeld. Juist deze laatste zinsnede wijst er immers op, dat de voorlopige hechtenis niet wordt gegeven in verband met het belang van het onderzoek of de maatschappelijke veiligheid, maar in verband met een soort

„wraak” van de maatschappij. Ten slotte is voorlopige hechtenis huns inziens overbodig bij artikel 52, 53 en 54 van de Wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst en artikel 31 van de Wet op de Kansspelen. Kan de Minister aangeven, waarop hij grondt, dat bij de hierboven genoemde artikelen voorlopige hechtenis wel nodig is, speciaal geldt dit voor de artikelen 432 en 433 van Wetboek van Str.; hierover schrijft de Minister immers zelf, dat hij voorlopige hechtenis niet nodig vindt maar hij meent, dat herziening nog moet wachten.

De inverzekeringstelling

De commissie-Feber heeft in § 2 van haar rapport wel aandacht aan de inverzekeringstelling geschonken en daaraan – zij het niet uitputtend – behartigenswaardige overwegingen gewijd, resulterend in concrete voorstellen betreffende de toevoeging van een raadsman aan de inverzekering gestelden. Zeer vele leden betreurden het dan ook in grote mate, dat de bewindsman het wetsvoorstel op dit punt van de commissie-Feber niet heeft willen overnemen. De argumentatie daarvoor van de zijde van de bewindsman achtten zij niet bevredigend.

Als eerste – en dus blijkbaar belangrijkste – argument stelt de bewindsman op blz. 6 – memorie van toelichting, rechterkolom, dat de commissie-Feber zich in haar wetsvoorstel niet heeft uitgelaten over de honorariumregeling voor raadsliden. De vraag mag gesteld worden, waarom de commissie daarover in haar wetsvoorstel had moeten spreken, daar dit onderwerp immers bij Koninklijk besluit geregeld wordt.

De hier aan het woord zijnde leden vroegen ook, waarom de memorie van toelichting met geen woord ingaat op het zeer zwaarwegend argument van de commissie, nl. dat de rechter-commissaris juist gemakkelijk bereikbaar is en immers dikwijls toch bemoeienis met de zaak heeft of zal krijgen.

Deze leden stelden voorts met verbazing de vraag hoe de bewindsman kan vragen „wat precies de taak zou kunnen zijn van een toegevoegd raadsman, die alleen in de zeer korte periode van inverzekeringstelling optreedt”. Deze vraag toch wordt door de commissie zelf beantwoord in niet misverstande bewoordingen nl.: „morele steun en juridische informatie aan de verdachte, aan het licht brengen van eventuele feiten of omstandigheden, die kunnen leiden tot ontlaste of die van belang zijn voor de verdediging (blz. 18, 1ste kolom), het bijstaan van de verdachte gedurende het verhoor door de rechter-commissaris in verband met de vordering tot bewaring (blz. 19, 1ste kolom); tegenwicht bieden wanneer het min of meer twijfelachtig is of een bevel tot bewaring moet worden gegeven en steunen van een verzoek tot schorsing (blz. 19, 2de kolom)”.

Waarom wordt in de memorie van toelichting met geen woord gerept over de voorgestelde opheffing van een stuk rechtsongelijkheid tussen een verdachte met en een verdachte zonder gekozen raadsman (blz. 19, 1ste kolom), d.w.z. een verdachte met en een verdachte zonder geld?

Voorts informeerden de hier aan het woord zijnde leden waarom in de memorie van toelichting geen rekening wordt gehouden met, althans niet ingegaan wordt op de in het rapport van de commissie vermelde opvatting van enige leden van de Nederlandse balie met speciale ervaring in strafzaken. Juist deze betrokkenen zien immers ook in de zo beperkte door de commissie opgezette wettelijke regeling goede mogelijkheden tot het verlenen van de zo noodzakelijke „Eerste Hulp”.

De hier aan het woord zijnde leden zouden derhalve alsnog sterk willen pleiten voor een overnemen van de voorstellen van de commissie-Feber betreffende de toevoeging van een raadsman aan de inverzekeringgestelde.

Ten slotte vroegen vele leden met andere of het niet gewenst is om analoog aan de artikelen 24, 63, 4de lid, en 186 Wetboek van Strafvordering aan de raadsman uitdrukkelijk de bevoegdheid te geven de verhoren (ook politionele) tijdens de inverzekeringstelling bij te wonen. Hiervoor verwezen zij naar het artikel van J. R Emmelink in Themis 1966, blz. 307 en volgende, die, wijzend op artikel 6-1 van het Europees Verdrag (Fair Trial) stelt: . . . „Het gaat hier om de princi-

piële zaak van de integrale erkenning van het fair-hearings-beginsel".

Verschillende andere leden – het bovenstaande in grote lijnen onderschrijvende – wezen erop, dat, de Minister het voorstel van de commissie-Feber niet heeft overgenomen, omdat hij eerst het rapport van de commissie-Reuder wil afwachten.

Acht de minister het beslist nodig eerst dit rapport af te wachten? Zij vestigden in dit verband de aandacht op twee artikelen over deze materie in het Maandblad voor Berechting en Reclassering van maart en mei 1969.

Kan de bewindsman medelen wanneer het rapport van de commissie-Reuder tegemoet kan worden gezien?

Ten aanzien van de inverzekeringstelling zelve wensten vele andere leden het volgende op te merken.

Aan een maatregel als de inverzekeringstelling valt wellicht niet geheel te ontkomen, maar men kan niet uit het oog verliezen dat deze maatregel zich op gespannen voet bevindt met de voorschriften van het Europeesche Conventie tot bescherming van de rechten van de mens. Een uiterste zorgvuldigheid en bescherming van de verdachte is naar de mening van deze leden daarom geboden. Zij vroegen in verband hiermede of het geen aanbeveling zou verdienen de inverzekeringstelling door een hulpofficier van justitie te bekorten tot één dag en de verlenging daarna reeds te doen geschieden door de officier van justitie. In aanmerking genomen dat bij aanhouding iemand, nog afgezien van de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens, zes uur mag worden vastgehouden en dat daarna de termijn van inverzekeringstelling moet ingaan, waren deze leden van mening dat een vrijheidsberoving van ruim twee en een halve dag niet meer in politiehanden mag blijven. Deze leden waren daarom van mening dat de officier van justitie zeker na ruim anderhalve dag in de zaak gekend moet zijn.

Van zeer wezenlijk belang achtten deze leden de mogelijkheid van toevoëging van een advocaat tijdens de inverzekeringstelling. Het argument dat dit te duur zou kosten maakte op deze leden geen indruk. Ook de bezwaren van feitelijke aard konden deze leden niet overtuigen. Waar vrijheidsberoving in het geding is zal voor al deze bezwaren noodzakelijk een oplossing moeten worden gezocht. Deze leden achtten de gedachte van een of meer „advocaten van de week” in dit verband het overwegen waard. Ook het vanaf het begin van een strafzaak aanleggen van schaduwsdossiers zou aan de bezwaren tegemoet kunnen komen.

Deze leden achtten dan ook de voorstellen van de Commissie-Feber op dit punt een minimum. Bovendien achtten zij een ambtshalve toevoëging van de raadsman ten zeerste gewenst. Ook een beroep van de verdachte op de rechter in het stadium, waarin de officier in de zaak betrokken moet worden, zou het stelsel van inverzekeringstelling meer in overeenstemming brengen met de voorschriften van het Verdrag van Rome. Het gaat hier om een samenhangend geheel van voorschriften. Wanneer de in verzekering gestelde een raadsman krijgt toegevoëgd, zal men immers kunnen verwachten, dat een ongegrond beroep op de rechter niet spoedig zal worden gedaan. Over deze onderwerpen zouden de hier betogende vele andere leden gaarne het oordeel van de Minister vernemen.

Natuurlijk zijn aan het probleem van de in verzekeringstelling nog op te lossen vraagstukken – met name op het gebied van de bevoegdheden en de honorering van de toegevoëgte raadsman – verbonden, zo betoogden verscheidene leden. Voor wat het eerste betreft: het gaat daarbij meer om de vraag óf bereidheid bestaat de thans met betrekking tot het gerechtelijk vooronderzoek en het onderzoek ter terechtzitting geregelde bevoegdheden uit te breiden tot de eerdere stadia van inverzekeringstelling en bewaring, dan om de vraag hoe dat geregeld moet worden. Het lijkt duidelijk, dat de betrokken bevoegdheden – bijstand bij verhoren, recht tot het maken van opmerkingen, recht op inzage van alle stukken – in alle stadia gelijk dienen te zijn. Dat de wet hierin thans niet voorziet, kan geen beletsel zijn. Als die uitbreiding wordt gewenst, moet de wet veranderd worden. De honorering kan al evenmin principieel (mogelijk wel financieel) bezwaar oproepen. In de helft van alle gevallen van inverzekeringstelling moge deze reeds

na enkele dagen beëindigd worden, dat betekent nog niet, dat daarmee de zaak af is. Vaak volgt toch nog wel een onderzoek ter terechtzitting, al dan niet door een vooronderzoek voorafgegaan, zodat de taak van de raadsman met het einde der inverzekeringstelling nog niet is beëindigd. Van groter belang lijkt, dat een verdachte van onafhankelijke zijde wordt geïnformeerd over zijn rechten en dat van meet af aan wordt toegezien op het nauwkeurig handhaven van de voorschriften als bij voorbeeld dat van artikel 29 Sv.

Hoe zou de Minister er tegenover staan, als de toevoëging van een raadsman aan een in verzekering gestelde verdachte alsnog in het ontwerp zou worden opgenomen?

Is het voorts niet gewenst om artikel 59, lid 2 Sv, te wijzigen overeenkomstig het voorgestelde 2de lid van artikel 78?

Welke commissie wordt bedoeld in de memorie van toelichting blz. 6, rechterkolom, waar vermeld wordt dat de voorstellen van de commissie-Feber zullen worden voorgelegd aan een commissie, die de honorering zal bezien, zo informeerden enkele leden. Heeft de Minister zich bij de samenstelling van de commissie gerealiseerd, dat het niet alleen gaat om de honorering, maar ook om de organisatie en nog andere vragen? Of is de Minister bereid de voorstellen van de commissie-Feber op dit punt geheel over te nemen en wacht hij slechts op de regeling van de honorering?

De termijn van de voorlopige hechtenis

Misschien nog belangrijker dan de frequentie van de voorlopige hechtenis, is de regeling van de duur daarvan, zo meenden verscheidene leden. Zij achtten het voorstel in dit opzicht in zoverre een verbetering ten opzichte van de huidige situatie, dat meer dan nu de rechter zich rekenschap dient te geven of verlenging van een gegeven bevel tot gevangenneming of gevangenhouding noodzakelijk of gewenst is. Niettemin blijft het ook in het voorstel mogelijk dat de voorlopige hechtenis zeer lang duurt. Dat zal met name het geval kunnen zijn, indien observatie van een verdachte in een psychiatrische kliniek gewenst geacht wordt en daarvoor niet dadelijk plaats beschikbaar is. De wet zal hier niet alles kunnen regelen. Veel zal afhangen van het mede door de commissie-Feber aanbevolen praktische hanteren van de mogelijkheden, van een voldoende accommodatie en van een adequaat voorlichtingsapparaat. Zou een veel verder gaande samenwerking met daarbij behorende taakverdeling van de verschillende reclasseringsinstellingen tot bespoediging van het uitbrengen van voorlichtingsrapporten kunnen leiden? Wordt in de praktijk een eventueel gewenst psychologisch of psychiatrisch rapport vrijwel gelijktijdig met het voorlichtingsrapport gevraagd? Waarop berust het tussen o.m. de rechtbanken te Den Haag en Rotterdam bestaande verschil in aantal zittingen per week, waarin de vorderingen tot gevangenhouding behandeld worden? Zou ook geen bekorting van de duur der voorlopige hechtenis bereikt kunnen worden, als door wijziging van artikel 227 e.v. Sv. het gerechtelijk vooronderzoek reeds gesloten zou kunnen worden, voordat de voorlichtingsrapporten zijn uitgebracht?

Artikel 5 van het Verdrag van Rome bepaalt o.m. dat een verdachte er recht op heeft binnen redelijke termijn terecht te staan of hangende zijn berechting op vrij voeten gesteld te worden. De Westduitse wetgever heeft uit de aanvaarding van dat verdrag de consequentie getrokken en in de wet de maximumtermijn van de duur van het voorarrest op 6 maanden gesteld. In de praktijk zal in bijzondere gevallen verlenging wellicht soms nodig zijn, maar in het overgrote deel der zaken zal overschrijding van die termijn niet behoeven voor te komen.

Het was de hier aan het woord zijnde leden opgevallen, dat de duur van de voorlopige hechtenis per arrondissement sterk uiteenloopt. Het percentage van hen, die in 1964 langer dan 3 maanden in voorlopige hechtenis doorgebracht hebben, uitgedrukt in het aantal ingeschreven strafzaken, varieert van ruim 5 pct. (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) tot ca. 0,4 pct. (Middelburg). In 1965 blijken zelfs 335 personen in een huis van bewaring te vertoeven, wier voorlopige hechtenis reeds

langer dan 6 maanden duurt. Dat lijkt nauwelijks aanvaardbaar. Wat is de oorzaak van het grote verschil in tijdsduur der voorlopige hechtenis in de verschillende arrondissementen? Welke mogelijkheden ziet de bewindsman voor een grotere gelijkheid in dit opzicht? Acht de Minister het mogelijk in de wet een maximumduur der voorlopige hechtenis – waarbij te denken valt aan een termijn van hooguit 6 maanden en waarbij verlenging slechts mogelijk is krachtens bijzondere beschikking van het gerechtshof – op te nemen?

Ook zeer vele leden stelden de vraag of de bewindsman het invoeren van een wettelijk maximum ten aanzien van de duur van het voorarrest van b.v. een 6 à 8 maanden, niet een eis van rechtvaardigheid en rechtszekerheid acht? Ook zij wezen op de wetgeving in de Bondsrepubliek Duitsland.

Verspreide onderwerpen

In het verband van de verbeterde rechtsbescherming van de verdachte vroegen zeer vele leden de aandacht van de Minister in het bijzonder voor de regeling van de schadeloosstelling van de verdachte, die blijkt ten onrechte – al dan niet preventief – gedetineerd te zijn geweest. Niet lang geleden is de ontoereikendheid van de bepaling van de artikelen 89 en 90 Sv. weer gebleken. Hoe verdraagt de „geldelijke tegemoetkoming” van artikel 89 Sv, zich met het „recht op schadeloosstelling” bedoeld in artikel 5 van het Verdrag van Rome? Is er geen aanleiding om naast de werkelijke kosten en schade ook schadeloosstelling te verlenen voor de gederfde levensvreugde? Indien blijkt, dat onrechtmatig is gehandeld, dient alle schade te worden vergoed. Voor beknipteling daarop mag geen plaats zijn.

In dit verband werd ook verwezen naar het artikel van W. C. van Binsbergen. Tijdschrift voor Strafrecht 1965 blz. 241 e.v.

Vele andere leden zouden gaarne hebben gezien, dat in de commissie-Feber ook enkele deskundigen op het terrein van de gedragswetenschappen hadden zitting gehad. Uiteraard zouden deze deskundigen ook de praktijk van de rechterlijke macht moeten kennen, maar deze leden meenden, dat deze deskundigen in de kringen van de reclassering toch wel gevonden zouden kunnen worden.

Welke voorzieningen, genoemd in de eerste alinea van par. 3 van de memorie van toelichting zijn reeds getroffen en welke zullen nog getroffen worden?

Verder merkten vele andere leden nog op, dat voor de beslissing of een voorlopige hechtenis nodig is, vaak dringend op zeer korte termijn een voorlichtingsrapport nodig is met enkele essentiële gegevens: heeft de verdachte een thuis (speciaal in verband met het eerste lid van het ontworpen artikel 64: hoe wordt hij opgevangen), is gevaar voor herhaling van ernstige feiten aanwezig? Om dit rapport op korte termijn te kunnen verkrijgen zou de rechter-commissaris, zelfs reeds de officier in het stadium van de verzekering, een reclasseringsambtenaar tot zijn directe beschikking moeten hebben. Een reclasseringsambtenaar speciaal ten dienste van de officier zou dit grote voordeel hebben, dat aan de verdachte reeds tijdens de in verzekeringstelling steun zou kunnen worden geboden, terwijl tevens een voorstel voor de verdere behandeling van de verdachte (al of niet voorlopige hechtenis, vrijlating onder voorwaarden enz.) reeds zou kunnen worden voorbereid. Hoe denkt de Minister hierover en acht hij dit denkbeeld te verwezenlijken?

Artikelen

Artikel 64. Het wetsontwerp voorziet niet in wijzigingen van de artikelen 6 en 7 van resp. de rechtpleging bij de zeemacht en bij de land- en luchtmacht; de betreffende bepalingen zijn in strijd met de huidige redactie van artikel 64 en ook met de voorgestelde. Zou het geen aanbeveling verdienen deze artikelen met elkaar in overeenstemming te brengen?

Artikel 66. Het was verscheidene leden opgevallen, dat in het 1ste lid voorkomen de woorden „doch niet dan na hem te

hebben gehoord”, terwijl de ogenschijnlijk zelfde bedoeling in artikel 67, lid 4, wordt omschreven met „De verdachte wordt in de gelegenheid gesteld op de vordering te worden gehoord” en in artikel 69, lid 2, met „op het verzoek gehoord, althans opgeroepen”. Is het niet mogelijk deze, ook in de huidige redactie dier artikelen overigens bestaande verschillen in terminologie te vervangen door één terminologie, waarbij de voorkeur te geven ware aan die van artikel 67, lid 4.

De tekst van artikel 66, lid 1, lijkt in ieder geval beter te vervangen door een andere, omdat zij, letterlijk genomen, inhoudt dat de verdachte, door te weigeren gehoord te worden, kan verhinderen dat de gevangenhouding wordt bevolen.

Enkele leden vroegen waarom de rechter-commissaris ambts-halve de gevangenneming van de verdachte moet kunnen bevelen; deze mogelijkheid geeft het huidige recht niet. Het is niet in te zien waarom de rechter-commissaris die immers indien hij gevangenneming nodig acht, de officier van justitie kan vragen dit te bevorderen, ook zelf deze mogelijkheid moet hebben; de rechter-commissaris is tenslotte geen vervolgingsambtenaar.

Artikel 69. Hoewel vele andere leden in het voorgestelde artikel over het algemeen een verbetering zagen, meenden zij toch dat ook de rechter-commissaris in vrijheid zou moeten kunnen stellen. Deze leden zagen wel dat het systeem is: „de rechtbank geeft het bevel, dus alleen de rechtbank kan dat bevel opheffen”, maar dit systeem wordt in feite toch al ondergraven doordat de officier van justitie in afwachting van de beslissing van de rechtbank reeds in vrijheid kan stellen. *Waarom zou ook de rechter-commissaris dit niet mogen doen?*

Artikel 71. Naar aanleiding van de – op zich zelf toegejuichte – wijziging van dit artikel merkten vele andere leden op, dat zij het niet juist vinden dat de verdachte slechts eenmaal bij een verlenging in beroep kan gaan. Iedere verlenging is een op zich zelf staande beslissing. Het feit dat een vorige verlenging gemotiveerd was, geeft geen reden aan te nemen dat een volgende dat ook is.

Is het niet juist er meer in overeenstemming met een volledige rechtsbescherming de verdachten tegen wie een beschikking wordt uitgevaardigd steeds de mogelijkheid te geven in appel te gaan, zo vroegen, in aansluiting hierop, enkele leden.

Artikel 72. Vele andere leden vroegen of een opheffing van rechtswege toch niet de voorkeur zou verdienen. Wat gebeurt er als de rechter de opheffing vergeet? Wordt de officier bij zijn opdracht tot vrijlating gehinderd door het feit, dat de opheffing van rechtswege is geschied?

Overigens vroegen deze leden zich toch af, of de aftrek van de voorlopige hechtenis niet verplicht dient te worden gesteld. Zeker kan het thans voordeliger zijn, drie maanden zonder aftrek te krijgen dan zes maanden met drie maanden aftrek. In het eerste geval is nl. de termijn van verwijdering van het strafblad korter. Doch zou dit niet beter op te vangen zijn, door de Wet op de justitiële documentatie zo te veranderen, dat de preventieve hechtenis voor de verjaringstermijn meetelt? Zou dit niet een logischer oplossing zijn? Of kan de Minister nog andere voorbeelden geven waarin het in het voordeel van de verdachte is de voorlopige hechtenis niet af te trekken?

Verscheidene leden vroegen aandacht voor het volgende:

Het 3de lid bepaalt, dat het bevel tot voorlopige hechtenis wordt opgeheven bij de einduitspraak, indien noch een vrijheidsstraf noch een maatregel, die vrijheidsberoving meebrengt of kan meebrengen terzake van hetzelfde feit onvoorwaardelijk is opgelegd.

Het 4de lid regelt de opheffing van het bevel tot voorlopige hechtenis „op termijn” als de duur van de onvoorwaardelijk opgelegde vrijheidsstraf die van de ondergane voorlopige hechtenis met minder dan 30 dagen overtreft.

Betekent dit, dat voor het in het 4de lid geregelde geval niet van belang is, of een maatregel is opgelegd, die vrijheidsbeneming meebrengt of kan meebrengen? Als in dat geval het

bevel – evenals dat in het 3de lid is bepaald – niet moet worden opgeheven (en dat lijkt in het wettelijke systeem juist) moet dat dan niet worden bepaald?

Voorts vroegen deze leden, hoe het 4de lid zich verhoudt tot het voorgestelde artikel 27 Sr. In afwijking van de huidige regeling zal, als het ontwerp op dit punt wordt gevolgd – en deze leden zouden dat een verbetering vinden – ook de tijd die in verzekering is doorgebracht, in mindering op de straf gebracht kunnen worden.

Bij een straf van 60 dagen, een verzekering van 4 dagen en voorlopige hechtenis gedurende 28 dagen, zou krachtens artikel 72, lid 4 (nieuw) het bevel tot voorlopige hechtenis niet opgeheven kunnen worden, omdat de straf de ondergane voorlopige hechtenis met meer dan 30 dagen overtreft. Krijgt men, als volledige aftrek heeft plaatsgevonden, dan niet de situatie, dat 60—32 is 28 dagen na de uitspraak de straf eindigt, maar dat de voorlopige hechtenis nog duurt tot 30 dagen na de uitspraak (artikel 67, lid 2)? Zou dan een aparte opheffing van de voorlopige hechtenis nodig zijn om te voorkomen dat de vrijheidsbeneming 2 dagen langer duurt dan was bedoeld? Is dat niet te ondervangen door in artikel 72, lid 4, naast de duur der voorlopige hechtenis ook die van de verzekering in aanmerking te nemen, en dat wel in beide gevallen, voorzover artikel 27 Sr. toepassing heeft gevonden?

Artikel 75. Is de in lid 3 genoemde termijn van 6 dagen niet te kort? Normaal verloopt al minstens een week tussen het wijzen van het arrest en de dag, dat de griffier van het Hof, waarnaar verwezen is, afschrift ontvangt. Bovendien is het de vraag, of binnen die 6 dagen een advocaat kan zijn toegevoegd. Er zal immers, nu toevoeging voor één instantie plaatsvindt, een nieuwe toevoeging moeten plaatsvinden. Meent de Minister niet, dat het praktischer zal zijn deze termijn te stellen op 10 dagen?

Artikel 78. Vele leden wijzen, ten aanzien van de motiveringseisen hier gesteld, op hetgeen zij boven bespraken t.a.v. het belang van de persoon van de verdachte. Het daargestelde wordt hier mutatis mutandis als herhaald geacht. Ten einde de hiervoor geschreven motiveringseis nu eens een reële inhoud te geven – men volstaat immers veelal met het gebruiken van vaste uitgesleten nietszeggende formules – zouden de hier aan het woord zijnde leden gaarne vernemen wat de bewindsman denkt van de suggestie gedaan door mr. P. J. Baauw (N.J.B. 7 en 14 juni '69), die voorstelt de motiveringseis om te draaien door de volgende formulering te gebruiken: „Het bevel geeft zo nauwkeurig mogelijk de bijzondere redenen aan, waarom niet met een voorwaardelijke schorsing der voorlopige hechtenis is volstaan”.

Artikel 87. Hier was het enkele leden niet duidelijk waarom de verdachte alleen de eerste maal in hoger beroep zou mogen gaan; naar hun mening zou de bepaling een betere rechtsbescherming aan de verdachte waarborgen indien gezegd zou worden dat hij eenmaal per 30 dagen in appel kan gaan, indien de gevangenhouding wordt verlengd.

Artikel 184. Ook hier was het niet duidelijk waarom de rechtercommissaris ambtshalve zou mogen bevelen een gerechtelijk vooronderzoek in te stellen. De argumentatie is hetzelfde als

bij artikel 66. Voorts was niet helder waarom de verdachte zelf om voorlopige hechtenis zou verzoeken; indien hij getuigen à décharge zou willen doen horen kan dat ook op de zitting of in elk geval zonder dat hij in voorlopige hechtenis zit. Naar de mening van enkele leden zijn beide mogelijkheden – dus ambtshalve of op het verzoek van de verdachte – overbodig; het artikel kan naar hun mening ongewijzigd blijven zoals het in het huidige Wetboek staat. Ditzelfde geldt dan ook voor artikel 207.

Artikel 27 Wetboek van Strafrecht. Het voorstel tot wijziging van artikel 27 Sr. achtten verscheidene leden een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. In de praktijk lijkt de aftrekmogelijkheid wel eens gehanteerd te worden – en met name het niet toepassen daarvan – als reactie op een niet of weinig coöperatieve houding van de verdachte. Deze leden hadden hiertegen toch wel bezwaar. Wil de Minister nog eens overwegen of het geen aanbeveling verdient om te bepalen, dat de in verzekering en/of in voorlopige hechtenis doorgebrachte tijd steeds bij de uitvoering van de opgelegde straf geheel in mindering zal worden gebracht?

Is het niet gewenst ook artikel 15 Sr. te wijzigen in die zin, dat de woorden „werkelijke straftijd” worden vervangen door „feitelijke duur van zijn vrijheidsbeneming”? De gemiddelde duur van de voorlopige hechtenis van 3 maanden maakt, dat V.I. bij straffen van korter dan 1 jaar vrijwel uitgesloten is, en dat bij straffen van langere duur de bij artikel 15 Sr. bepaalde termijn van 9 maanden in feite een jaar lang is.

Vastgesteld 25 juni 1969.

HAARS¹⁾
 VAN DEN HEUVEL
 DAAMS
 GEERTSEMA
 KOLFSCHOTEN
 SINGER-DEKKER
 VAN DEN BERGH
 BOERTIEN
 BOOT
 DIEPENHORST
 WIEBENGA
 VAN SCHAIK
 KRONENBURG
 RIETKERK
 GOUDSMIT.

1) Als plaatsvervangster van jkvr. Wittewaall van Stoetwegen, die wegens ziekte niet aan de vaststelling van dit verslag heeft kunnen medewerken.